

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 16 listopada 2022 r.

w sprawie ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 27 października 2022 r. ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w tytule ustawy ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie: „ustawa o zmianie ustawy o kuratorach sądowych oraz ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury”;
- 2) w art. 1 w pkt 4 w lit. a w tiret drugim, w pkt 4 w lit. b wyrazy „i ukończeniu studiów podyplomowych” zastępuje się wyrazami „i ukończył studia podyplomowe”;
- 3) w art. 1 w pkt 4 w lit. c, w ust. 4 wyrazy „przez mianowanie go kuratorem zawodowym” zastępuje się wyrazami „na stanowisku kuratora zawodowego”;
- 4) w art. 1 w pkt 5, w art. 5b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza się z kandydatem spełniającym warunki określone w art. 5 ust. 1, z uwzględnieniem art. 5 ust. 2.”;
- 5) w art. 1 w pkt 9, ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Kuratorów, określi, w drodze rozporządzenia, standardy obciążenia pracą kuratora zawodowego, uwzględniając wszystkie rodzaje spraw, w których kurator zawodowy może wykonywać czynności, czasochłonność i stopień skomplikowania poszczególnych czynności, oraz mając na względzie konieczność zapewnienia szybkiego i prawidłowego wykonywania orzeczeń sądu.”;

- 6) w art. 1:
- a) w pkt 10 w lit. a, ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych posiadających równorzędne stopnie służbowe jest równe i stanowi, odpowiednio do stopnia służbowego, wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa.”,
- b) w pkt 20, w art. 31 w ust. 6 skreśla się wyraz „rangi”;
- 7) w art. 1 w pkt 10 w lit. f, w ust. 5 w zdaniu pierwszym wyrazy „pracę terenową” zastępuje się wyrazami „uciążliwość pracy w terenie”;
- 8) w art. 1 w pkt 10 w lit. g, ust. 5a otrzymuje brzmienie:
- „5a. W wypadkach wymagających używania pojazdu prywatnego do celów służbowych, w szczególności w razie trudności w przemieszczaniu się z wykorzystaniem środków komunikacji publicznej, niezależnie od dodatku, o którym mowa w ust. 5, kuratorowi zawodowemu przyznaje się ryczałt na pokrycie zwiększonych kosztów dojazdów służbowych do wysokości 25% kwoty bazowej, o której mowa w ust. 1. Ryczałt przyznaje prezes sądu okręgowego w ramach środków finansowych dostępnych w planie finansowym sądu okręgowego, na wniosek kuratora zawodowego zatwierdzony przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej. Przyznanie ryczałtu wymaga zawarcia umowy o używanie pojazdu prywatnego do celów służbowych. Ryczałt jest płatny do 20. dnia następnego miesiąca za miesiąc poprzedzający.”;
- 9) w art. 1:
- a) w pkt 10 w lit. g, w ust. 5b wyrazy „do dnia 20.” zastępuje się wyrazami „do 20. dnia”,
- b) w pkt 71 w lit. b, w ust. 1a wyrazy „do dnia 20.” zastępuje się wyrazami „do 20. dnia”;

- 10) w art. 1 w pkt 11 lit. a otrzymuje brzmienie:
  - „a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
    - „3. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela i jego wymiar określa Minister Sprawiedliwości.”;
- 11) w art. 1 w pkt 12, w art. 17c w ust. 3 wyrazy „procesowych w wyniku oddalenia powództwa” zastępuje się wyrazem „procesu”;
- 12) w art. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:
  - „16) art. 26 otrzymuje brzmienie:
    - „Art. 26. Stosunek pracy z kuratorem zawodowym wygasa:
      - 1) z dniem utraty przez niego obywatelstwa polskiego;
      - 2) w wypadkach określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, 1700 i 2140), zwanej dalej „Kodeksem pracy”;
      - 3) w razie prawomocnego:
        - a) ukarania karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 52 ust. 3 pkt 5,
        - b) orzeczenia przez sąd środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych lub zakazu wykonywania zawodu kuratora zawodowego,
        - c) skazania za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.”;
  - 13) w art. 1 w pkt 20, w art. 31 w ust. 2 wyrazy „stanowisk dyrektora generalnego, dyrektora departamentu lub biura” zastępuje się wyrazami „stanowiska dyrektora generalnego”;
  - 14) w art. 1 w pkt 20, w art. 31 w ust. 10 wyraz „„Sprawiedliwość”” zastępuje się wyrazami „37 Sprawiedliwość”;
  - 15) w art. 1:
    - a) w pkt 21, w art. 31a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „1. Minister Sprawiedliwości może delegować kuratora zawodowego, za jego zgodą, do prowadzenia zajęć, o których mowa w art. 75 ust. 2.”,
- b) w pkt 63 w lit. b, w ust. 2 wyrazy „Rektora-Komendanta uczelni” zastępuje się wyrazami „Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury”,
- c) w pkt 64, w art. 75:
- w ust. 2 i 3 wyraz „uczelnie” zastępuje się wyrazami „Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury”,
  - w ust. 3 wyrazy „z uczelnią” zastępuje się wyrazami „przez prezesa sądu okręgowego z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.”,
  - w ust. 4 i ust. 5 w zdaniu pierwszym i drugim wyrazy „Rektor-Komendant uczelni” zastępuje się wyrazami „Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury”,
- d) w pkt 66, w ust. 2 wyrazy „Rektor-Komendant uczelni” zastępuje się wyrazami „Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury”,
- e) w pkt 67, w art. 79 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) przewodniczącego, którym jest Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury albo wyznaczona przez niego osoba z grona wykładowców Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, posiadająca co najmniej stopień doktora;”,
- f) w pkt 68:
- w lit. a, w ust. 1 wyrazy „Rektora-Komendanta uczelni” zastępuje się wyrazami „Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury”,
  - w lit. b, w ust. 1b wyrazy „Rektora-Komendanta uczelni” zastępuje się wyrazami „Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury”;
- 16) w art. 1 w pkt 24, w art. 34 w ust. 1 i 2 wyrazy „zespołu kuratorskiego” zastępuje się wyrazami „zespołu kuratorskiej służby sądowej”;
- 17) w art. 1 w pkt 24, w art. 34 w ust. 4 wyrazy „w tej” zastępuje się wyrazami „na obszarze tej samej”;
- 18) w art. 1 w pkt 25, w art. 35b:

- a) w ust. 1 wyrazy „przez prezesów sądów apelacyjnych i okręgowych wewnętrznego nadzoru administracyjnego” zastępuje się wyrazami „wewnętrznego nadzoru administracyjnego przez prezesów sądów apelacyjnych oraz prezesów sądów okręgowych”,
- b) w ust. 2 w pkt 2 wyrazy „i okręgowych” zastępuje się wyrazami „oraz prezesów sądów okręgowych”;
- 19) w art. 1 w pkt 25, w art. 35b w ust. 2 w pkt 1 wyrazy „w oparciu o wyniki” zastępuje się wyrazami „na podstawie wyników”;
- 20) w art. 1 w pkt 25, w art. 35c wyrazy „Osobami, które mają prawo wglądu w dokumentację dotyczącą wykonywania obowiązków służbowych przez kuratorów sądowych oraz mogą żądać wyjaśnień, są” zastępuje się wyrazami „Prawo wglądu w dokumentację dotyczącą wykonywania obowiązków służbowych przez kuratora sądowego oraz prawo żądania wyjaśnień mają”;
- 21) w art. 1:
- a) w pkt 26, w art. 36:
- ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Kuratora okręgowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród kandydatów wybranych przez okręgowe zgromadzenie kuratorów ze swego grona, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy członków zgromadzenia.

2. Okręgowe zgromadzenie kuratorów przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości nie więcej niż 3 kandydatów na stanowisko kuratora okręgowego spełniających warunki, o których mowa w ust. 4, w terminie 14 dni od dnia zwolnienia tego stanowiska.”,
  - dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W wypadku niedokonania wyboru kandydatów na dwóch kolejnych posiedzeniach okręgowego zgromadzenia kuratorów, Minister Sprawiedliwości powołuje kuratora okręgowego samodzielnie spośród kuratorów zawodowych zatrudnionych w danym okręgu sądowym.”,

- w ust. 7 skreśla się wyraz „powołaniem,” oraz wyrazy „może zasięgnąć” zastępuje się wyrazem „zasięga”,
  - b) w pkt 28, w art. 37a:
    - w ust. 1 po wyrazach „zastępców kuratora okręgowego” dodaje się wyrazy „, spośród kuratorów zawodowych zatrudnionych w danym okręgu”,
    - w ust. 2 wyrazy „ust. 1 i 3–10” zastępuje się wyrazami „ust. 3–10”,
  - c) w pkt 40, w art. 51 w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt ... w brzmieniu:
„...) wybór kandydatów na stanowisko kuratora okręgowego;”;
- 22) w art. 1 w pkt 26, w art. 36 w ust. 3 wyrazy „okręgowego, zastępcy kuratora okręgowego albo kuratora, o którym mowa w” zastępuje się wyrazami „okręgowego oraz zastępcy kuratora okręgowego albo delegowany na podstawie”;
- 23) w art. 1 w pkt 28, w art. 37b w ust. 2 wyrazy „na czas określony nie dłuższy niż” zastępuje się wyrazami „ale nie dłużej niż na”;
- 24) w art. 1:
  - a) w pkt 36 w lit. b, pkt 10 otrzymuje brzmienie:
„10) wskazywanie dwóch przedstawicieli Krajowej Rady Kuratorów, o których mowa w art. 79 ust. 1 pkt 2.”,
  - b) w pkt 67, w art. 79 w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „jednego przedstawiciela Krajowej” zastępuje się wyrazami „dwóch przedstawicieli Krajowej”;
- 25) w art. 1:
  - a) w pkt 40, w art. 51 w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt ... w brzmieniu:
„...) wybór rzecznika dyscyplinarnego i zastępcy rzecznika dyscyplinarnego;”,
  - b) w pkt 49 w lit. a, ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Rzecznika dyscyplinarnego i zastępcę rzecznika dyscyplinarnego wybiera okręgowe zgromadzenie kuratorów ze swego grona na 4-letnią kadencję.”;
- 26) w art 1:

a) w pkt 40, w art. 51:

- w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt ... w brzmieniu:
„...) wybór kandydata na członka sądu dyscyplinarnego drugiej instancji;”,
- w ust. 2 wyrazy „Możliwości kandydowania na stanowisko, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, są pozbawieni” zastępuje się wyrazami „Kandydatami na członków sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji i sądu dyscyplinarnego drugiej instancji nie mogą być”,

b) w pkt 45:

- skreśla się lit. a,
- lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Do rozpoznania spraw dyscyplinarnych w pierwszej instancji właściwy jest sąd dyscyplinarny w sądzie okręgowym, w okręgu którego kurator objęty postępowaniem pełni służbę.””,
- w lit. c, ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Do orzekania w sądach dyscyplinarnych są uprawnieni kuratorzy zawodowi, z wyjątkiem kuratora okręgowego, zastępcy kuratora okręgowego, kuratorów, o których mowa w art. 31 ust. 1, art. 31a ust. 1, art. 37b ust. 1 i art. 38 ust. 2, oraz rzecznika dyscyplinarnego.”,

c) w pkt 46:

- lit. a otrzymuje brzmienie:
„a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. Kurator zawodowy jest obowiązany wykonywać czynności związane z powierzonymi mu obowiązkami członka sądu dyscyplinarnego. Wykonywanie tych obowiązków nie ma wpływu na wymiar obowiązków służbowych kuratora zawodowego.””,
- skreśla się lit. b i c,
- w lit. d:
  - w ust. 5 we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy „pierwszej instancji”,
  - ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Prezes sądu okręgowego może odwołać członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, a Minister Sprawiedliwości

– członka sądu dyscyplinarnego drugiej instancji, jeżeli przeciwko niemu zostało wszczęte postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub o umyślne przestępstwo skarbowe.”,

– w ust. 7 skreśla się wyrazy „pierwszej instancji”;

d) skreśla się pkt 47 i 48,

e) w pkt 56, w art. 63:

– w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Odwołanie wnosi się do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji za pośrednictwem sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.”,

– w ust. 3 wyraz „okręgowego” zastępuje się wyrazami „dyscyplinarnego drugiej instancji”,

– w ust. 4 i 5 wyraz „okręgowy” zastępuje się wyrazami „dyscyplinarny drugiej instancji”,

– skreśla się ust. 6 i 7,

f) skreśla się pkt 58;

27) w art. 1 w pkt 42 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Wymierzenie kary, o której mowa w ust. 3 pkt 5, pociąga za sobą utratę możliwości ponownego ubiegania się o przyjęcie do służby kuratorskiej przez okres 10 lat.”;

28) w art. 1 w pkt 43, w art. 52a w ust. 1 w zdaniu drugim wyraz „przeprowadza” zastępuje się wyrazami „może przeprowadzić”;

29) w art. 1 w pkt 43, w art. 52c w ust. 4 w pkt 4 wyraz „sprawdzającego” zastępuje się wyrazem „wyjaśniającego”;

30) w art. 1 w pkt 43, w art. 52e:

a) w ust. 2 wyrazy „90 dni” zastępuje się wyrazem „miesiąca”,

b) w ust. 4 wyrazy „upłynęły 3 lata” zastępuje się wyrazami „upłynął rok”;

- 31) w art. 1 w pkt 43, w art. 52e:
a) w ust. 6 w pkt 5 wyrazy „okoliczności stanowiących” zastępuje się wyrazami „czynu stanowiącego”,
b) ust. 9 otrzymuje brzmienie:
    „9. Jeżeli w toku postępowania wyjaśniającego zostały ujawnione okoliczności wskazujące na możliwość popełnienia innego czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne, rzecznik dyscyplinarny może poszerzyć zakres prowadzonego postępowania wyjaśniającego.”;
- 32) w art. 1 w pkt 43, w art. 52e w ust. 11 wyrazy „Jeżeli w toku postępowania wyjaśniającego zachodzą podstawy do wystąpienia” zastępuje się wyrazami „Jeżeli wyniki postępowania wyjaśniającego uzasadniają wystąpienie”;
- 33) w art. 1 w pkt 51, w art. 59a w ust. 1 w pkt 4 wyrazy „osobą pokrzywdzoną przez obwinionego” zastępuje się wyrazami „osobą przez niego pokrzywdzoną”;
- 34) w art. 1 w pkt 54, w art. 61a w ust. 2 skreśla się wyrazy „dla obrońcy do”;
- 35) w art. 1 w pkt 56, w art. 63 w ust. 2 w zdaniu drugim wyrazy „Termin do” zastępuje się wyrazem „Termin”;
- 36) w art. 1 w pkt 61 w lit. a, w pkt 1 i 2 wyraz „jej” zastępuje się wyrazem „jego”;
- 37) w art. 1 w pkt 61 w lit. b, w ust. 2 po wyrazach „ust. 1” dodaje się wyrazy „pkt 2”;
- 38) w art. 1 w pkt 62, w ust. 4 wyraz „wyznaczonego” zastępuje się wyrazem „powołanego”;
- 39) w art. 1 w pkt 62, w ust. 15 skreśla się wyrazy „przebiegu konkursu”;

- 40) w art. 1 w pkt 64, w art. 75:
a) w ust. 2 wyraz „realizowane” zastępuje się wyrazem „prowadzone”,
b) w ust. 3 wyraz „realizowanych” zastępuje się wyrazem „prowadzonych”;
- 41) w art. 1 w pkt 64, w art. 75 w ust. 4 skreśla się wyraz „dla”;
- 42) w art. 1 w pkt 69, art. 82 otrzymuje brzmienie:
„Art. 82. Członkom komisji konkursowej, o której mowa w art. 72 ust. 3, oraz członkom komisji egzaminacyjnej, o której mowa w art. 78 ust. 2, wynagrodzenie nie przysługuje.”;
- 43) w art. 1 dodaje się pkt 70a w brzmieniu:
„70a) w art. 90:
a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Ryczałt za sprawowanie jednego dozoru lub nadzoru wynosi od 4% do 8% kwoty bazowej, o której mowa w art. 14 ust. 1.”,
b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Za przeprowadzenie wywiadu w postępowaniu wykonawczym w sprawie nieobjętej dozorem lub nadzorem prezes sądu rejonowego przyznaje kuratorowi społecznemu ryczałt z tytułu zwrotu kosztów w wysokości 8% kwoty bazowej, o której mowa w art. 14 ust. 1.”;”;
- 44) w art. 1 dodaje się pkt 70b w brzmieniu:
„70b) po art. 90 dodaje się art. 90a w brzmieniu:
„Art. 90a. Kuratorowi społecznemu przysługuje ponadto miesięczny ryczałt z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku z kontrolowaniem wykonywania środka wychowawczego określonego w art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700) oraz środka, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy. Przepisy art. 90 ust. 1–3 stosuje się odpowiednio.”;”;

- 45) w art. 1 w pkt 71 w lit. a po wyrazach „w ust. 1” dodaje się dwukropek, pozostają treść oznacza się jako tiret drugie i dodaje się tiret pierwsze w brzmieniu:
„– pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach rodzinnych i nieletnich;””;
- 46) w art. 1 w pkt 71 w lit. c, w ust. 2 wyrazy „10% kwoty bazowej” zastępuje się wyrazami „20% kwoty bazowej”;
- 47) dodaje się art. 1a w brzmieniu:
„Art. 1a. W ustawie z dnia 29 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217) w art. 2 w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) prowadzenie w ramach aplikacji kuratorskiej zajęć, o których mowa w art. 75 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 167 oraz z 2022 r. poz. ...);””;
- 48) w art. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Przepis art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie ma zastosowania do:”;
- 49) w art. 5 w ust. 1 i 2 wyrazy „5 lat” zastępuje się wyrazami „12 miesięcy”;
- 50) w art. 6 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
„3. W wypadku odbywania aplikacji kuratorskiej, o której mowa w ust. 2, aplikant kuratorski składa egzamin kuratorski na podstawie przepisów dotychczasowych.
4. Do powołania komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzamin kuratorski, o którym mowa w ust. 3, oraz do wynagrodzenia jej członków stosuje się przepisy dotychczasowe.”;

- 51) w art. 7 skreśla się ust. 2, 3 i 6;
- 52) w art. 7:
a) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:
„4. Rzecznicy dyscyplinarni wybrani na podstawie art. 58 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, pełnią swoje funkcje do dnia upływu ich kadencji.
5. Okręgowe zgromadzenie kuratorów wybiera zastępcę rzecznika dyscyplinarnego w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”,
b) skreśla się ust. 7;
- 53) w art. 8 wyrazy „po dniu” zastępuje się wyrazami „od dnia”;
- 54) w art. 10 wyrazy „14 dni” zastępuje się wyrazami „3 miesięcy”.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

UZASADNIENIE

Na 52. posiedzeniu, w dniu 16 listopada 2022 r. Senat, po rozpatrzeniu ustawy z dnia 27 października 2022 o zmianie ustawy o kuratorach sądowych, zdecydował o wprowadzeniu do jej tekstu 54 poprawek.

W pierwszej kolejności, Senat nie podziela tezy, że uczelnia, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, jest podmiotem właściwym do prowadzenia zajęć teoretycznych w ramach aplikacji kuratorskiej. Pomijając okoliczność, zaczęła ona funkcjonować 1 stycznia 2019 r. (art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw), a więc stosunkowo niedawno, trzeba mieć na względzie fakt, że po pierwsze kuratorzy sądowi wykonują nie tylko czynności związane z postępowaniem wykonawczym (jak chociażby dozorem elektronicznym, wykonywaniem kary pozbawienia wolności w warunkach penitencjarnych czy przygotowaniem skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego), lecz także szereg obowiązków, których źródłem są decyzje sądów wydawane na podstawie procedury cywilnej. Nie może być zatem żadnych wątpliwości, że kształcenie aplikantów kuratorskich, także to obejmujące aspekty czysto teoretyczne, musi ich należycie przygotować do wykonywania orzeczeń zarówno w sprawach karnych, jak i w sprawach rodzinnych i nieletnich. Po drugie, Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury – oprócz prowadzenia aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej oraz szkolenia i doskonalenia zawodowego sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów, asesorów prokuratury, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, asystentów prokuratorów oraz urzędników sądów i prokuratury – ma już w zakresie swoich zadań szkolenie i doskonalenie zawodowe kuratorów zawodowych (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury). Tym samym wypada przyjąć, że to właśnie Krajowa Szkoła Sądów i Prokuratury ma niezbędne doświadczenie oraz możliwości organizacyjne (m.in. dysponuje wykwalifikowaną kadrą doświadczonych wykładowców) prowadzenia zajęć również w ramach aplikacji kuratorskiej. Dodatkowym argumentem, który Senat wziął tu pod uwagę, jest to, że skoncentrowanie kształcenia adeptów zawodu kuratora oraz szkoleń prowadzonych dla osób wykonujących zawód kuratora sądowego w jednej placówce przyczyni się do ujednoczenia praktyki i standardów stosowanych w pracy kuratorów w skali całego kraju, czyli sprzyjać będzie realizacji celu, jaki przyświecał utworzeniu Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w kontekście odpowiedniego

przygotowania ogółu kadr wymiaru sprawiedliwości. W tym stanie rzeczy Senat uznał za zasadne wprowadzenie do przedłożonej mu noweli **poprawek nr 1, 15, 47**.

W przekonaniu, że uchwalona przez Sejm zmiana sposobu ustalania standardów obciążenia kuratorów zawodowych pracą, przez jego oparcie na kategoriach statystycznych (średnim obciążeniu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego) jest niewłaściwa, Senat uważa za zasadne ustalanie standardów obciążenia pracą kuratorów mocą rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, wydawanego po zaopiniowaniu przez Krajową Radę Kuratorów, jako naczelny organ samorządu kuratorskiego (**poprawka nr 5**). Standardy obciążenia są niezbędne do wyznaczania granic obciążenia kuratora pracą, ponieważ nie ma on możliwości samodzielnego kształtowania terminów czy sposobów wykonania zarządzeń sądowych. Podkreślenia wymaga tu, że określenie czasu pracy kuratora „wymiaru jego zadań” nie może oznaczać braku jakichkolwiek norm czasu pracy i odpoczynku. Likwidacja określanych rozporządzeniem standardów w tym zakresie spowoduje dociążanie kuratorów zadaniami bez żadnych limitów, jedynie z zachowaniem swoistej równomierności zadań w zespole kuratorskiej służby sądowej. Już obecnie standardy obciążenia kuratorów pracą są niedostosowane do dobowych i tygodniowych norm czasu pracy i odpoczynku, a nowelizacja jeszcze ugruntuje ten stan rzeczy. Co więcej: zdaniem Senatu, standardy te powinny obejmować wszystkie rodzaje prowadzonych przez kuratorów spraw i podejmowanych czynności. W szczególności nie mogą pomijać czynności, które mogą być wysoce czasochłonne, jak przeprowadzanie wywiadów środowiskowych czy też obecność przy kontaktach rodziców z dziećmi ustalonych przez sąd opiekuńczy (zob. § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego, wydanego na podstawie art. 13 ust. 3 nowelizowanej ustawy w aktualnym brzmieniu). Nakładanie na kuratorów kolejnych obowiązków w drodze ustaw i zarazem abstrahowanie od liczebności kadry kuratorskiej, w odniesieniu do poszczególnych kuratorów skutkuje naruszeniem norm prawa pracy w zakresie dopuszczalnego czasu pracy oraz wymaganego czasu wypoczynku, a także odbioru dnia wolnego za pracę w dni wolne i święta. Na takie nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli zwracała uwagę już w 2018 r. Przyjęcie zaproponowanej poprawki spowoduje nie tylko utrzymanie konieczności ustalania standardów obciążenia kuratorów zawodowych pracą, przy uwzględnieniu wszystkich czynności, ale także sprawdzi się w przyszłości, w razie nałożenia na kuratorów kolejnych obowiązków. Dodatkowo należy zauważyć, że konstruowanie norm obciążenia poszczególnych kuratorów obowiązkami wyłącznie na podstawie danych statystycznych oraz

w oderwaniu od czasu niezbędnego na wykonanie tych obowiązków może stać w sprzeczności z dyrektywą 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącą niektórych aspektów organizacji czasu pracy, ponieważ z dyrektywy tej wynika, iż dostosowanie liczby zadań do norm czasu pracy jest obowiązkiem pracodawcy.

Senat uchwalił również poprawkę modyfikującą nazwę dodatku do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 14 ust. 5 ustawy o kuratorach sadowych (dalej: u.k.s.), uznając, że nazwa „dodatek za uciążliwość pracy w terenie” będzie lepiej odzwierciedlać jego charakter (**poprawka nr 7**), zwłaszcza wobec wprowadzenia ryczału na pokrycie zwiększonych kosztów dojazdów służbowych.

Zdaniem Senatu, uwarunkowanie wypłaty ryczału na pokrycie zwiększonych kosztów dojazdów służbowych samochodem prywatnym niezdefiniowaną i niemożliwą do określenia „ponadprzeciętnością” jest niewłaściwe i może być niewystarczające w świetle konieczności wyrównania kuratorom niezbędnych kosztów, jakie ponoszą w związku z wykorzystywaniem samochodów prywatnych do celów służbowych, w szczególności w tych przypadkach, gdy nie są w stanie przemieszczać się środkami komunikacji publicznej. Jednocześnie Senat dostrzegł, że nowela zawężająco traktuje prywatne środki lokomocji, wyłączając np. możliwość rekompensaty za koszty korzystania z motocykla. Dlatego Izba uznała, że kuratorzy – w ramach środków dostępnych w planie finansowym sądu okręgowego – powinni otrzymywać dodatkowy ryczałt z tytułu używania pojazdu prywatnego do celów służbowych, pod warunkiem jedynie złożenia stosownego wniosku, zatwierdzonego przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej jako osobę najlepiej znającą realia pracy na danym terenie (**poprawka nr 8**).

Celem **poprawki nr 13** jest utrzymanie istniejącego rozwiązania, zgodnie z którym kuratorowi delegowanemu do Ministerstwa Sprawiedliwości nie można powierzyć obowiązków tylko na stanowisku dyrektora generalnego (art. 31 ust. 2 u.k.s.; nowelizacja obejmuje tym zakazem także stanowiska dyrektorów departamentów i biur). W opinii Senatu istniejące rozwiązanie sprawdza się w praktyce i jest systemowo spójne z analogicznym – dotyczącym delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości sędziów sądów powszechnych (art. 78 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Senat nie znalazł podstaw do wprowadzania radykalnych – i nieakceptowalnych dla środowiska kuratorskiego – zmian w zakresie obsadzania stanowisk kuratorów okręgowych. Dotychczas są oni powoływani na 6-letnią kadencję przez prezesów sądów okręgowych

spośród kandydatów wybranych przez okręgowe zgromadzenia kuratorów (art. 36 ust. 1 u.k.s.), ustawa daje zaś w tym zakresie całkowitą swobodę Ministrowi Sprawiedliwości. O ile samo powoływanie kuratorów okręgowych przez tego ministra nie budzi poważniejszych zastrzeżeń, o tyle – zdaniem Senatu – konieczne jest, by wyboru dokonywał on spośród kandydatów wybieranych przez właściwe okręgowe zgromadzenia kuratorów, a więc spośród osób mających autorytet w lokalnych środowiskach. Będzie to, w przekonaniu Senatu, sprzyjać – zakorzenionej w Konstytucji – zawodowej samorządności kuratorów. Pełną swobodę decyzji Minister Sprawiedliwości uzyskiwałby dopiero w razie dwukrotnego niedokonania wyboru kandydatów przez zgromadzenie okręgowe, dowodzącego dezorganizacji albo skłócenia lokalnej społeczności kuratorskiej (**poprawka nr 21**).

Wsluchując się w postulaty strony społecznej, Senat uznał za zasadne i wskazane zwiększenie – z jednego do dwóch – liczby przedstawicieli Krajowej Rady Kuratorów – jako najwyższego organu kuratorskiego samorządu zawodowego – w komisjach egzaminacyjnych przeprowadzających egzaminy kuratorskie (**poprawka nr 24**).

Zdaniem Senatu istniejący model wyboru rzeczników dyscyplinarnych przez okręgowe zgromadzenia kuratorów spośród ich członków czyni zadość poszanowaniu samorządności zawodowej tego środowiska i jest przez nie w pełni akceptowany. Nie ma zatem powodów do jego zmiany, przez powierzenie kompetencji powoływania rzeczników prezesom sądów okręgowych (**poprawki nr 25 i 52**).

W przekonaniu Senatu dotychczasowy model sądownictwa dyscyplinarnego kuratorów dobrze sprawdza się w praktyce, w związku z czym nie ma potrzeby jego gruntownej zmiany, której w dodatku nie popiera środowisko kuratorów sądowych. Projektodawca w żaden sposób nie wykazał, by funkcjonowanie sądów dyscyplinarnych, a zwłaszcza sądu drugiej instancji przy Ministrze Sprawiedliwości, napotykało na jakiegokolwiek przeszkody rzutujące negatywnie na egzekwowanie najwyższych standardów w zakresie wykonywania obowiązków przez kuratorów sądowych. Jednocześnie – w sytuacji permanentnego wzrostu liczby spraw poddawanych kognicji sądów powszechnych, powodującego przewlekłość postępowań – Senat ma poważne zastrzeżenia do powierzenia rozpoznawania spraw dyscyplinarnych sądom okręgowym jako drugiej instancji. Dlatego Izba ograniczyła zakres przedmiotowy nowelizacji jedynie do regulacji związanych z tokiem postępowania przed sądami dyscyplinarnymi, mających charakter doprecyzowujący i rzeczywiście niezbędnych z uwagi na problemy zidentyfikowane w działalności tych sądów (**poprawki nr 26 i 51**).

Uwagę Senatu zwróciło wprowadzenie do ustawy o kuratorach sądowych zbędnych definicji kar dyscyplinarnych, co jest jawnie sprzeczne z § 146 ust. 1 „Zasad techniki prawodawczej”, w myśl którego definicje formułuje się tylko wtedy, gdy dane określenie jest wieloznaczne, nieostre (i owa nieostrość wymaga ograniczenia), jego znaczenie nie jest powszechnie zrozumiałe albo trzeba mu nadać nowe znaczenie (odmienne od powszechnie przyjętego). Tymczasem słowniki języka polskiego jednoznacznie definiują zarówno „upomnienie” (to „uwaga karcąca za niewłaściwe zachowanie”), jak i „naganę” (to „oficjalne upomnienie (...) w celu potępienia (...) złego zachowania i nauczania (...) właściwej postawy”) oraz „wydalenie” (to „usunięcie z organizacji”). Nie ma również potrzeby definiowania „pozbawienia możliwości uzyskania wyższego stopnia służbowego” (jako „braku możliwości awansu służbowego”), ani kary wydalenia ze służby (jako „zwolnienia z niej”), a definicja usunięcia ze stanowiska, zawiera błąd logiczny *idem per idem* („Kara usunięcia (...) oznacza usunięcie”). W tym stanie rzeczy Izba uznała za wskazane usunięcie tych definicji, jednak z zachowaniem treści normatywnej dotyczącej konsekwencji wymierzenia kary wydalenia ze służby kuratorskiej w postaci utraty możliwości ponownego ubiegania się o przyjęcie do niej przez 10 lat (**poprawka nr 27**).

Izba za niewłaściwe uznała nałożenie obowiązku przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej (dotyczącej przewinienia mniejszej wagi) na dwa podmioty: prezesa sądu okręgowego i kuratora okręgowego, działającego z jego upoważnienia. Zakładając, że – w intencji projektodawcy – zasadą miałyby być przeprowadzanie rozmowy przez prezesa sądu okręgowego, a dopuszczalnym wyjątkiem jej przeprowadzanie – niejako w zastępstwie – przez kuratora okręgowego, Senat zaproponował, by kurator okręgowy mógł (nie zaś musiał) przeprowadzić taką rozmowę (**poprawka nr 28**).

Wobec braku jakichkolwiek wyjaśnień w uzasadnieniu projektu ustawy, a więc wobec niemożności ustalenia *rationis legis*, Senat za bezzasadne uznał wydłużenie (z miesiąca do 90 dni) terminu wszczynania postępowania dyscyplinarnego oraz ustalenia aż trzyletniego terminu przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych kuratorów sądowych. W szczególności projektodawca nie wykazał, by kuratorzy byli grupą zawodową wyjątkowo podatną na popełnianie przewinień dyscyplinarnych ani też tego, by w tej grupie egzekwowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej natrafiało na szczególne przeszkody. Izba miała przy tym ponadto na uwadze, że regulacja taka jest znacząco dolegliwsza od analogicznych unormowań odnoszących się do pracowników sądów i prokuratury, członków

korpusu służby cywilnej, funkcjonariuszy Służby Więziennej, a nawet funkcjonariuszy cywilnego wywiadu i kontrwywiadu oraz żołnierzy zawodowych (**poprawka nr 30**).

W opinii Senatu, ustawa błędnie określa przedmiot zarządzenia prezesa sądu okręgowego o przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, które ma między innymi zawierać „określenie okoliczności stanowiących przedmiot postępowania wyjaśniającego”. Biorąc pod uwagę, że postępowanie to jest zarządzane „jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie popełnienia (...) przewinienia dyscyplinarnego”, zdaniem Izby, zarządzenie powinno określać „czyn” mogący stanowić przewinienie, bo zarówno osoba sprawcy, jak i fakt, przyczyny i okoliczności jego ewentualnego popełnienia zostaną zbadane i ustalone właśnie w toku postępowania. Senat przyjął też, że rzecznik dyscyplinary, prowadzący postępowanie wyjaśniające, powinien móc – w razie powzięcia informacji (nabrania podejrzeń) o popełnieniu jeszcze innego czynu mogącego stanowić przewinienie dyscyplinarne (aniżeli ten określony w zarządzeniu) – samodzielnie poszerzyć zakres prowadzonego postępowania wyjaśniającego, bez konieczności zwracania się do prezesa sądu okręgowego o wydanie nowego zarządzenia (**poprawka nr 31**).

Senat powziął wątpliwość, czy zmiany dokonane poprawką nr 8 (ryczałt za wykorzystanie pojazdu prywatnego do celów służbowych) stanowią wystarczający krok w dobrym kierunku. W szczególności wsłuchał się w apele strony społecznej, która w toku prac legislacyjnych podnosiła, że 10-procentowy ryczałt za obecność kuratora przy kontaktach rodziców z dziećmi (o którym mowa w art. 91 ust. 1 pkt 3 u.k.s.) oraz za przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką (przewidziane w pkt 4 dodawanym w art. 91 ust. 1 u.k.s.) jest dalece niesatysfakcjonujący zarówno z powodu generowanego obciążenia (w tym psychicznego), jak i z uwagi na istotny wzrost cen towarów i usług, powodujący, że aktywność wysoce wykwalifikowanych kuratorów będzie „wyceniana” znacznie poniżej stawek uzyskiwanych przez profesjonalistów o analogicznym wykształceniu i doświadczeniu za świadczenie usług w warunkach rynkowych. To zaś może z kolei zniechęcać osoby o wymaganym wykształceniu i pożądanym predyspozycjach do podejmowania się wykonywania zadań kuratora społecznego. W związku z tym Senat uznał, że wskazane jest podniesienie wysokości wymienionego ryczałtu do 20% kwoty bazowej (**poprawka nr 46**).

Kierując się powyższymi motywami, Senat uchwalił **poprawki nr 43–45**, gdyż – w jego ocenie – brakuje argumentów, które przemawiałyby za całkowitym odstąpieniem od wypłacania ryczałtu za czynności związane z:

- 1) kontrolowaniem wypełniania nałożonych na nieletniego różnorodnych obowiązków takich, jak na przykład nakaz wykonania prac społecznych, podjęcia nauki, uczestniczenia w zajęciach terapeutycznych czy zaniechania używania substancji psychoaktywnej (kontrolowaniem wykonania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich; **poprawka nr 44**);
- 2) przeprowadzaniem wywiadów środowiskowych innych niż te w postępowaniu wykonawczym (określone w art. 90 ust. 4 u.k.s.), w sprawach dotyczących małżeństw, rozwodów i separacji oraz dotyczące oskarżonych (określone w art. 91 ust. 1 pkt 1 i 2 u.k.s.; **poprawka nr 45**).

Izba uznała również za konieczne podwyższenie ryczałtu za sprawowanie dozorów lub nadzorów oraz za przeprowadzanie wywiadów w postępowaniu wykonawczym, w sprawach nieobjętych dozorem ani nadzorem (**poprawka nr 43**).

Senat dostrzegł, że ustawa przewiduje nadzwyczaj długi – aż pięcioletni – okres dostosowawczy na utworzenie sekretariatów kuratorów okręgowych oraz sekretariatów zespołów kuratorskiej służby sądowej tam, gdzie jeszcze one nie istnieją. Uznał, że stawia to pod znakiem zapytania racjonalność ustawodawcy, skoro tak długi czas ustrojodawca przewidział na nieporównywalnie bardziej skomplikowaną operację prawną i organizacyjną, jaką było utworzenie dwuinstancyjnego sądownictwa administracyjnego (art. 236 ust. 2 Konstytucji). Miał przy tym na uwadze, że już obecnie kuratorzy okręgowi dysponują zapleczem administracyjnym (art. 38 u.k.s.), a zmianie ulec ma tylko jego formalny status, zaś sekretariatów zespołów nie ma – w skali kraju – zaledwie kilkanaście zespołów kuratorskiej służby sądowej, choć również one posiadają zaplecze administracyjne (art. 42 ust. 1 u.k.s.). W tym stanie rzeczy w obu wypadkach Izba uznała rok czasu za całkowicie wystarczający na sformalizowanie albo utworzenie sekretariatów (**poprawka nr 49**).

Poprawka nr 50 wydłuża możliwość składania egzaminu kuratorskiego na dotychczasowych zasadach i czasowo utrzymuje zasady powoływania i wynagradzania członków komisji egzaminacyjnej.

Uwagę Senatu zwróciło stosowanie nowych (dłuższych) okresów przedawnienia karalności do przewinień popełnionych dopiero „po dniu” wejścia w życie ustawy, ponieważ – przy tak sformułowanym przepisie przejściowym – przedawnienie karalności ewentualnych przewinień popełnionych w dniu jej wejścia w życie byłoby poddane regulacjom dotychczasowym, co nie wydaje się to korelować z zamysłem ustawodawcy (**poprawka nr 53**).

Wobec obszerności zmian prawnych wprowadzanych w u.k.s., Senat za zasadne uznał wydłużenie *vacationis legis* do trzech miesięcy, uznając okres zaledwie 14-dniowy za nieakceptowalny (**poprawka nr 54**).

Ponadto Senat uchwalił poprawki redakcyjne, mające na celu korektę błędów językowych, zachowanie spójności terminologicznej przepisów ustawy (w tym w ramach jednej albo sąsiadujących jednostek redakcyjnych) lub dostosowanie ich brzmienia do standardów wynikających z załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (poprawki **nr 2–4, 6, 9–12, 14, 16–20, 22, 23, 29, 32–42 i 48**).